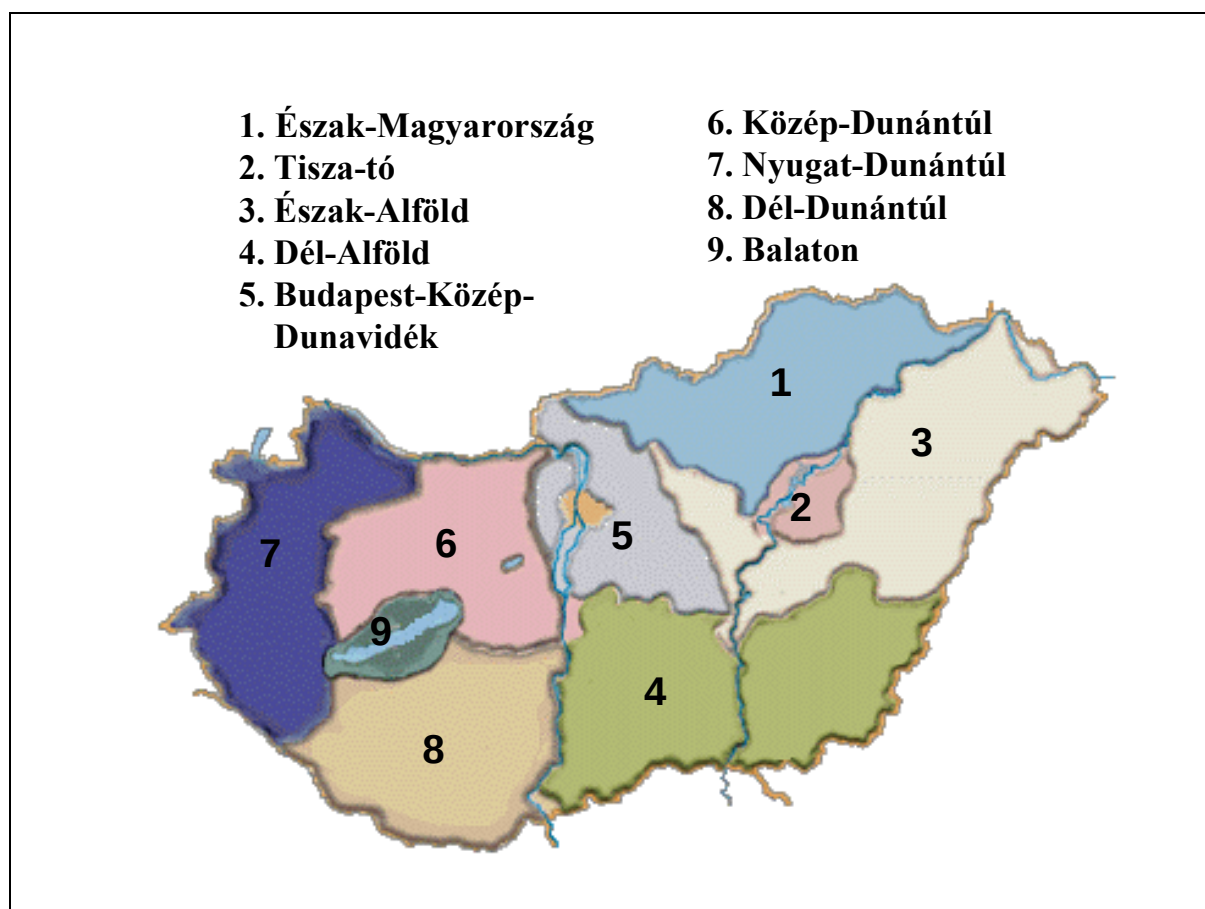

Turisztikai régiók Magyarországon

Magyarországon kilenc turisztikai régió található, régióként egységes és egymástól jól megkülönböztethető turisztikai kínálattal. Ezek a régiók a következők: Észak-Magyarország, Tisza-tó, Észak-Alföld, Dél-Alföld, Budapest-Közép-Dunavidék, Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl, Dél-Dunántúl és Balaton (1. ábra).

1. ábra

A magyar turisztikai régiók

Az idegenforgalmi régiókat és illetékességi területeiket a 4/2000. (II.2.) Gazdasági Minisztérium rendelet határozta meg, amely az addigi nyolc régió helyett a jelenlegi kilenc turisztikai régió lehatárolását tartalmazza. Ezen régiók illetékességi területe eltér a meglévő közigazgatási egységek (például megye, statisztikai kistérség, üdülőkörzet) és az 1996. évi XXI. törvény által meghatározott statisztikai-tervezési régiók illetékességi területétől.

A kilenc turisztikai régió jellemzői

BALATON

A Balaton turisztikai régió Veszprém megye, Somogy megye és Zala megye egy-egy részét foglalja magában.

A Balaton régió ismertségét elsősorban - gazdag természeti és kulturális öröksége mellett - turizmusának köszönheti, hiszen évtizedek óta jelentősen hozzájárul hazánk turisztikai bevételeihez.

A Balaton Közép-Európa legnagyobb tava, hossza 77 km, szélessége 4-14 km között váltakozik. Az 1730-as években jelent meg először a Balaton mellett az - akkor még gyógyvizekre alapozott - fürdőélet. Mára a Balaton neve teljesen egybeforrt a hagyományos értelemben vett üdüléssel. A turisztikai termékfejlesztés fontos feladata a régió kínálatának szélesítése, a szezon megnyújtása és új célcsoportok elérése.

A régió legfőbb értékei közé tartozik a Balaton, a Kis-Balaton, a gyógyvízkincs és a Balaton-felvidék természeti adottságai. A szőlőtermesztés és a borkultúra a tó környékén évszázados múltra tekint vissza, a csopaki és a füredi rizling, a badacsonyi szürkebarát, a tihanyi merlot és cabernet Európa-szerte híres.

A vidék rendkívül gazdag műemlékekben, várakban és kastélyokban, de a népi építészet remekműveit is megcsodálhatja az idelátogató. Az apró falvakban a történelmi és kulturális hagyományok, illetve a kézműves mesterségek számtalan formája lelhető fel. A honfoglaló magyarok utódai megannyi emléket itt hagytak országépítő tevékenységüknek: kiemelkedő a tihanyi apátsági templom altemploma, ahol a kolostoralapító I. András magyar király is nyugszik. (További információ: www.bis.hu)

BUDAPEST-KÖZÉP-DUNAVIDÉK

A Budapest-Közép-Dunavidék turisztikai régió magában foglalja Budapestet, Pest megyét, Komárom-Esztergom megyét és Nógrád megye egy részét. A Budapest-Közép-Dunavidék régió földrajzi kiterjedtségét tekintve Magyarország legkisebb térsége, ugyanakkor az ország társadalmi-gazdasági életében elfoglalt helyét illetően a legjelentősebb. A főváros, Budapest nemzetközi vonzereje nemcsak a régióban, de az egész országban meghatározó. A város Duna-parti panorámáját, illetve az Andrássy utat és környékét az UNESCO a világörökség részévé nyilvánította. Az 1934-ben fürdővárossá nyilvánított Budapest a világ egyetlen olyan

nagyvárosa, ahol nyolcvan hőforrásból naponta feltörő hetvenmillió liter termálvíz húsz fürdőt, uszodát és strandot táplál, közöttük a népszerű Rác, Rudas, Király, Császár, Gellért vagy Széchenyi gyógyfürdőket.

A főváros igen gazdag látnivalókban, a különféle korok és vallások épített emlékeiben. A Várnegyed területén található a Mátyás-templom, a Halászbástya vagy az izgalmas Budavári Labirintus, a Budai Vár falairól kitűnő rálátás nyílik a Parlamentre, a Bazilikára, valamint a város egyedülálló hídjaira. A pesti oldal belső kerületeiben gyalogosan érdemes elindulni: az ódon falak között múzeumokat, templomokat, kávézókat találunk.

A régió belül Budapest mellett a turisták kedvelt célpontja a Dunakanyar: Szentendre, Esztergom (a magyar katolikus egyház központja) és Visegrád. Bár a kulturális turizmus adottságai Budapesten a legkedvezőbbek, a régió nemzetközileg is versenyképes kulturális programcsomagot kínál. A népi hagyományok ápolása (lakodalmas, pünkösdi fesztiválok) mellett egyedi események sora kerül megrendezésre (például lovasfesztivál, szertartásjáték, virágünnep, Szent Gellért-hét). A legtöbb érdeklődőt vonzó, évente ismétlődő rendezvények közé tartozik a Budapesti Tavaszi Fesztivál, a Mesterségek Ünnepe a Budai Várban, a Sziget Fesztivál, a Summerfest Nemzetközi Folklórfesztivál, a Zsidó Nyári Fesztivál, a Bor- és Pezsgőfesztivál, valamint a Visegrádi Nemzetközi Palotajátékok.

A kulturális turizmus, ezen belül a kastély- és várlátogatás (Gödöllő, Visegrád), illetve az egészségturizmus mellett a turisztikai kínálat részét képezi az alföld, a hegyvidék, a nagyvárosok, a konferencia lehetőségek, valamint az aktív turizmus, amelynek központja a Duna. A régióhoz tartozó Nógrád megyei települések elsősorban a belföldi turizmus számára vonzóak. A magyar konyha és a borászat önálló vonzerőként is megjelenik a régió turisztikai kínálatában, hiszen a régió területét két borvidék is érinti: az etyek-budai és a kunsági borvidék. Kiemelkedő attrakció a szőlő feldolgozására, tárolására alapított, világhírűvé vált Budafoki Törley Pezsgőgyár.

Az ország több jelentősebb sportrendezvényének a régió ad otthont. Ezek közül kiemelkedik a Magyar Nagydíj. (További információ a következő e-mail címen kapható: rmipest@hungarytourism.hu)

DÉL-ALFÖLD

A Dél-Alföld turisztikai régiót Bács-Kiskun megye, Békés megye és Csongrád megye alkotják.

A Dél-Alföld főként a természethez kapcsolódó turisztikai termékeivel tűnik ki, többek között a lovas turizmussal, a termálfürdők kínálatára épült egészségturizmussal, a három nemzeti parkban az ökoturizmussal, a régiót átszelő öt folyóhoz kapcsolódóan pedig a vízi turizmussal. A régió egyik vonzerejét a puszta jelenti, ahol kiemelkedő a Puszta-ötös és a Puszta-tízes lovas attrakciója. Lovaglásra, lovas túrázásra, de akár gyógylovaglásra is számos, minősítéssel rendelkező bázis áll rendelkezésre a térségben.

A Dél-Alföld páratlan természeti adottsága a felszín alatt rejtőző óriási termálvízkincs. A régióban húsz gyógy- és húsz termálfürdő található, a legjelentősebbek közé tartozik Gyula, Kiskunmajsa, Kecskemét, Tiszakécske, Orosháza-Gyopárosfürdő, Szentes, Mórahalom és Csongrád.

A nemzeti parkok (Duna-Dráva Nemzeti Park, Kiskunsági Nemzeti Park, Körös-Maros Nemzeti Park), az árterek és a gátak, a tóvidékek a természetjárók, a túrakerékpárosok, túralovasok számára nyújtanak élményt és kikapcsolódást. A dévaványai rezervátumban él Európa legnagyobb tűzokkolóniája, de a madármegfigyelők a vidék más tájain is sok élményt szerezhetnek.

A régióban számos gasztronómiai specialitás várja a vendéget, amelyek hungarikumként ismertek. Ilyenek például a szegedi paprika, a „fűtyülő” barackpálinka, a makói hagyma, a bajai (tésztabetétes) és a szegedi (csípős) halászlé, a csabai és a gyulai kolbász vagy a libamáj. E termékekre gasztronómiai rendezvények épülnek, mint például a Bajai Halászléfőző Népünnepély, a Makói Hagymafesztivál vagy a Csabai Kolbászfesztivál. A hungarikumok sorát a népi művészet remekei gazdagítják (például a kalocsai hímzés és falpingálás vagy a halasi csipke).

A régióra jellemző településszerkezet, a kistelepülések és a tanyák színvonalas falusi vendéglátást kínálnak, többek között Pusztamérgesen vagy Nemesnádudvaron. Magyarország egyedülálló történelmi attrakciója a Dél-Alföldön található Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark, amelyet az egykori első magyar „országgyűlés” helyén alakítottak ki.

A régió kulturális kínálatát olyan rangos fesztiválok gazdagítják, mint például a Szegedi Szabadtéri Játékok, a Kecskeméten megrendezett Hírös Hét Fesztivál vagy a Gyulai Várszínház Összművészeti Fesztivál. (További információ: www.pusztaregion.hu)

DÉL-DUNÁNTÚL

A Dél-Dunántúlt, a „magyar mediterrán” turisztikai régiót Baranya, Tolna és Somogy megye alkotja a Balaton turisztikai régióhoz tartozó települések kivételével.

A Dél-Dunántúlra érkezőt a gazdag történelmi múlt emlékei, változatos tájak és barátságos emberek fogadják. A régió apró falvai máig őrzik színes nemzetiségi hagyományait. Apáról fiúra öröklődnek a kézműves mesterségek, ma már nyitott kapukkal várva a turistákat.

A régiót a szelíd pannon táj lankás, völgyekkel tagolt, erdő borította dombságai jellemzik. A két hegyvidék, a Mecsek és a Villányi-hegység, védett geológiai és botanikai ritkaságaival a természetjárók kedvelt úti céljai közé tartozik. A régióban fekvő Duna-Dráva Nemzeti Parkot Európa legnagyobb egybefüggő ártéri élőhelyei alkotják.

A régió központja, Pécs, művészeti fesztiváljairól, alkotóművészeiről Európa-szerte ismert. Legrégibb építészeti alkotásai a III-IV. századi ókeresztény sírkamrák, amelyek 2000-ben felkerültek az UNESCO Világörökség listájára.

A régió borkultúrájának évszázados hagyományai vannak, amelyet napjainkban négy minősített borút őriz és mutat be: az ország első borútjaként 1994-ben létrehozott Villány-Siklói, valamint a dinamikusan fejlődő Mohács-Bólyi, Szekszárdi és Tolnai borutak. A borvidék zászlós borai között hungarikum fajták is szép számban találhatók, például a szekszárdi kadarka, a pécsi cirfandli, a villányi kékoportó vagy a versendi juhfark.

A Dél-Dunántúl legjelentősebb rendezvényei a mohácsi Busójárás, a Nagyszakácsi Királyi Szakácsverseny, a Pécsi Napok és a Villányi Borvidék településein tartott nemzetközi bordalfesztiválok.

A régió gyógy- és termálfürdőit évről évre vendégek sokasága keresi fel. A fürdők közül kiemelkedik Harkány, Nagyatád és Dombóvár-Gunaras. A termálszállóként működő kastélyok közül a legszínvonalasabb a bikali Puchner- és a högyész Apponyi-kastély.

A közel ötvenezer hektáros Duna-Dráva Nemzeti Park a Duna és a Dráva gazdag élővilágát védi. A Dél-Duna tájvédelmi körzeteiben, a Zselic dombvidékén és a Boronka mellékén gazdag vízinövény- és madárvilág található. A kiemelkedő természeti látványosságok közé sorolhatóak továbbá a Szársomlyó és a Keleti-Mecsek erdői, valamint az Abaligeti-barlang és környéke. (További információ: www.deldunantul.hu)

ÉSZAK-ALFÖLD

Az Észak-Alföld turisztikai régiót Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, Hajdú-Bihar megye és Jász-Nagykun-Szolnok megye alkotják, a Tisza-tó kiemelt üdülőkörzethez tartozó települések kivételével.

A régióban az odalátogató egyaránt találkozhat román kori templomokkal, gyönyörű haranglábakkal, folyókanyarulatokban megbúvó idilli falvakkal és nyüzsgő városokkal. A régió három megyéjét a Tisza köti össze, amely mentén festői szépségű partszakaszok, népszerű strandok és vendégszerető falvak találhatók.

A régió vendégei múzeumokban, tájházakban ismerkedhetnek a múlt emlékeivel és tekinthetik meg a jelen művészeinek alkotásait. A régió egyik legismertebb városa, a „kálvinista Rómaként” emlegetett Debrecen, jelképe a klasszicista református Nagytemplom, az 1538-ban alapított Református Kollégium és a Nagyerdő.

A régió kiemelkedő kincse, sajátos vonzereje a gazdag gyógy- és termálvízkészlet, amely híres gyógyfürdőknek alapja (a legismertebbek közé tartoznak Hajdúszoboszló – „a reumások Mekkája”, Nyíregyháza-Sóstófürdő és Cserkeszőlő gyógy- és termálfürdői). Az országban elsőként a hajdúszoboszlói strandfürdőben átadott Aquapark családi szórakoztató központ kuriózumnak számít, ahol különleges vízi örömeiben lehet része fiatalabbaknak és idősebbeknek egyaránt.

Festői szépségű folyók, a természet egyedülálló értékeit őrző nemzeti parkok, ligetes természetvédelmi területek, növényritkaságokkal teli arborétumok hívogatják a természet szerelmeseit. A régiót vadállománya a vadászok számára is vonzóvá teszi: fácánokkal, fürgemezei nyulakkal gyakran találkozunk, az erdők mélyén őzek, vaddisznók élnek, a Gúthi-erdőben pedig a dámvad is otthonos.

A Világörökség listán szereplő, nyolcvanezer hektáros Hortobágyi Nemzeti Parkba a puszta, a legelésző gulya, a Kilencllyukú híd, a hortobágyi csárda és a Hídivásár, a csikósok, a természeti szépségek és az őshonos állatok kedvéért érdemes ellátogatni. (További információ: www.eszakalfoldi.hu)

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Az Észak-Magyarország turisztikai régiót a következő területek alkotják: Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Heves megye a Tisza-tóhoz tartozó települések kivételével, illetve Nógrád megye a Dunakanyar kiemelt üdülőkörzethez tartozó települések kivételével.

Az észak-magyarországi régió fő attrakcióit nemzeti parkjai, termálvizei, kulturális és népművészeti hagyományai, rendezvényei, híres borai és a magyar építészet különleges értékei jelentik, közöttük a világörökség részévé nyilvánított Hollókő, az aggteleki karsztbarlangjai, valamint a tokaji történelmi borvidék. Hollókőn az Ófalu ötvennyolc védett épülete Magyarország legnagyobb és legértékesebb eredeti helyszínén található műemlék-

együttesét alkotja, amely megőrizte a XV. századi falu képét. A Baradla-Domica barlangrendszer nemcsak a régiónak, de hazánknak is legkiemelkedőbb barlangja, hossza és cseppkődíszessége alapján a mérsékelt égöv legjelentősebb barlangjának tekinthető. A régió harmadik világörökség helyszíne a tokaj-hegyaljai borvidék, ahol a természeti értékek és az emberi kultúra és tradíciók egymásrautaltsága egyedülálló, univerzális értékű kultúrtájat hozott létre.

Az aktív pihenésre vágyók túrázhatnak, lovagolhatnak, vadászhatnak, síelhetnek, valamint vízi sportokat űzhetnek az észak-magyarországi régióban. A lovaglás szerelmesei számára ajánlhatóak a régióban található ménesek, köztük a világhírű lipicai ménes Szilvásváradon, a hucul fajta az Aggtelek melletti völgyben, valamint a kisbéri magyar ménes Vanyarcon.

A több száz éves fürdőkultúrával rendelkező régió számos gyógy- és termálfürdővel is várja az idelátogatókat. A miskolctapolcai Barlang- és Gyógyfürdőben az Európában egyedülálló barlangi medencerendszer különleges élményt nyújt. A Bükk-hegység lábainál az egerszalóki hőforrás kellemes kikapcsolódást biztosít a gyógyulni és pihenni vágyók számára, Eger barokk belvárosában és Mezőkövesden gyógy- és termálfürdő várja a látogatókat. A tájjellegű ételek mellett a borvidékekben gazdag régió a borok sokszínű palettáját kínálja, ezek közül a leghíresebb a Tokaji aszú és az Egri bikavér. (További információ: www.nordtur.hu)

KÖZÉP-DUNÁNTÚL

A Közép-Dunántúl régiót a következő területek alkotják: Fejér megye, Komárom-Esztergom megye a Dunakanyar kiemelt üdülőkörzethez tartozó települések kivételével, illetve Veszprém megye a Balaton régióhoz tartozó települések kivételével.

A Közép-Dunántúl közlekedési szempontból kitűnő adottságokkal rendelkezik, mind vasúton, mind közúton, hiszen a régiót két autópálya és két vasúti fővonal is átszeli. Ennek eredményeként a Balaton és Budapest között elhelyezkedő közép-dunántúli régió számos magyar nagyvárosból rövid idő alatt megközelíthető, s így ideális célpont a zsúfoltságból, a nagyvárosi forgatagból kikerülni vágyók számára.

A Dunától a Balaton-felvidékig terjedő régióban a természeti adottságok rendkívül sokszínűek: alföld (Mezőföld), hegyvidék (a Bakony, a Vértes és a Velencei-hegység) és víz (a Velencei-tó és a Duna) egyaránt található itt.

A közép-dunántúli régió szinte minden pontján több száz esztendő műemlékei és régészeti lelőhelyek sokasága bizonyítja, hogy ez a terület már ősidők óta lakott volt, s az elmúlt korok letűnt emlékei, hagyományai át- és átszövik e térség hangulatát. A régió fővárosaként itt fekszik a régi koronázó város, Székesfehérvár, a királyok városa, de itt található a királynék városa, Veszprém is. A régió rendkívül gazdag történelmi és kulturális örökségének kiemelkedő attrakciói közé tartoznak továbbá a világhírű herendi porcelánok, a komáromi erődrendszer vagy a sümegi vár és a várban megrendezett várjátékok.

A Közép-Dunántúl festői környezetben fekvő csendes falvai üdülésre, vadban gazdag erdőségei vadászatra, tavai pedig horgászatra csábítanak. A Velencei-tó és környéke a nyaralás, fürdés és vízi sportolás örömeit kínálja, míg a városok történelmi, művészettörténeti nevezetességeikkel, hangulatos utcáikkal, tereikkel, pezsgő kulturális életükkel és a vendéglátás gazdag kínálatával tűnnek ki.

A régió bővülő gyógy- és wellness kínálattal is büszkélkedhet: az agárdi vagy a komáromi fürdők egész évben felüdülést nyújtanak a jó közérzetre, egészséges életmódra vagy gyógyulásra vágyóknak.

A már a királyok és királynék által is kedvelt régió vendégeit egyaránt várja a hagyományos magyar, illetve a nemzetközi gasztronómiai kínálat. A kulináris élvezeteket még tovább fokozzák a helyi borvidékek - Ászár-Neszmély, Mór, Somló vagy Etyek-Buda - különleges zamátú szőlőiből készült nemes borok. (További információ: www.kdregio.hu)

NYUGAT-DUNÁNTÚL

A régió Győr-Moson-Sopron megyét, Vas megyét és Zala megyét foglalja magában, a Balaton régióhoz tartozó települések kivételével. A régió kiemelt üdülőkörzete¹ Sopron-Kőszeghegyalja. A régió négy országgal (Szlovákia, Ausztria, Szlovénia, Horvátország) határos, az itt élő nemzetiségek hét nyelven beszélnek.

A Nyugat-Dunántúl régióban – s kiemelten az Őrségben – az ember és a természet, a hagyomány és a jelen harmonikusan illeszkedik egymáshoz. A határmentén érintetlen természeti környezetet találunk: a Szigetköz, a Fertő-Hanság Nemzeti Park, a Soproni Hegység, az Írott-kő Natúrpark, az Őrség-Raab-Goricko Natúrpark, a Kerka-menti Natúrpark, valamint a Mura-mente mind-mind népszerű az idelátogató turisták körében.

¹ A Központi Statisztikai Hivatal által - az 1996. évi XXI. törvény, illetve az 1999. évi XCII. törvény, valamint a 35/1998 (III. 20.) országgyűlési határozat alapján - használt tervezési-statisztikai egység.

A Nyugat-Dunántúl a természet erőforrásaira, a gyógyvizekre alapozva kínál megújulást, gyógyulást. A folyók, a vizek, a tiszta erdők, a csendes kerékpárutak és a lovastanyák pihenést és felüdülést nyújtanak, a térségben található natúrparkok a természetközelség, a természetesség érzésével töltik fel az odalátogatót, a sokszínű kulturális rendezvények pedig szellemi felüdülést és feltöltődést kínálnak. A régió rendkívül gazdag gyógy- és termálvizekben: kedvelt például Bük, Sárvár, Balf, Győr és Borgáta gyógyfürdője.

A régió turisztikai kínálatában kiemelkedő az UNESCO által a Világörökség részének nyilvánított Pannonhalma és a Fertő Kultúrtáj. Az Apátság valóságos művészettörténeti képeskönyv, az európai művészet fejlődésének eleven illusztrációja a román kortól a klasszicizmusig.

A Nyugat-Dunántúl bővelkedik kulturális rendezvényekben, amelyek közül négy viseli a Nyugat-Dunántúli Régió Kiemelt Rendezvénye címet: a Soproni Ünnepi Hetek, a Győri Barokk rendezvénysorozat, a Sárvári Folklórnapok és a szombathelyi Savaria Történelmi Karnevál. (További információ: www.nyugadunantuliiregio.hu)

TISZA-TÓ

A Tisza-tó turisztikai régiót Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Hajdú-Bihar megye, Heves megye és Jász-Nagykun-Szolnok megye egy-egy része alkotja.

A Tisza-tó huszonhét évvel ezelőtt, a Kiskörei Vízározó tóvá alakításakor jött létre. A legsekélyebb észak-keleti területen, a tiszavalki medencében alakult ki a Tisza-tavi Madárrezervátum, amely - a Hortobágyi Nemzeti Park részeként - szerepel az UNESCO Világörökség listáján. Itt található a Tisza legszebb és leggazdagabb gémfaunája: a szürke gém, a kiskócsag, a kanalas gém, valamint a barna kánya és a kerecsensólyom.

A tó középső öblözete Magyarország legnagyobb összefüggő horgászvize. A Tisza halbősége legendás: több mint ötven halfaj él benne, közülük 12 védett. A horgászokat az év minden szakaszában csábítja e táj, hiszen hol hideg és mély Tisza folyó, hol a sekélyebb, gyorsan melegedő medencék kínálnak kedvező horgászati lehetőséget.

A vízi sportokat kedvelőket Magyarország és egyben Közép-Európa egyedülálló vízisport paradicsoma várja. Magas színvonalú szolgáltatások, különböző kategóriájú szálláshelyek, gazdag választékú horgászboltok, csónakkikötők és csónakkölcsönzők állnak a látogatók rendelkezésére.

A természet érintetlensége egyedivé teszi a Tisza-tavat. Kedvező adottságai ugyanakkor azt is lehetővé teszik, hogy egymást nem zavarva, egy időben férhessen itt meg a

mozgalmas vízi élet kedvelője, a fürdőző, napozó nyaraló, a csendet óhajtó horgász és a madár- vagy növényvilágot tanulmányozó látogató, legyen akár tudós, akár természetbarát érdeklődő. (További információ: www.tisza-to-info.hu)

A magyar turisztikai régiók a statisztikák tükrében

A Központi Statisztikai Hivatal a régiókra vonatkozó adatgyűjtést statisztikai-tervezési régiók szerint végezte az elmúlt években. A keresleti és kínálati jellemzők azonban számos turisztikai régió esetében igen jelentősen eltérnek a statisztikai-tervezési régiók jellemzőitől. A statisztikai-tervezési régiók adatait a turisztikai régiók többsége esetében éppen ezért csak fenntartásokkal, a turisztikai régiók teljesítményének összehasonlítására pedig egyáltalán nem lehet használni.

A Magyar Turizmus Rt. és a Központi Statisztikai Hivatal megállapodása szerint 2001 januárjától a KSH az adatfeldolgozást turisztikai régiók szerinti bontásban végzi, ezen kívül az 1998-2001 közötti időszakra vonatkozóan visszamenőleg is rendelkezésre bocsátotta a turisztikai régiók szerinti bontásban készített keresleti és kínálati adatokat. Így a jelenlegi helyzetkép bemutatása mellett a változások, folyamatok bemutatása is lehetővé vált. A rendelkezésre álló rövid adatsor és az ezen időszakban lejátszódott, Magyarország turizmusát erősen befolyásoló események (például a Balkán-háború, a közel-keleti válság, a Magyarország legfontosabb küldőpiacait sújtó gazdasági recesszió, a természeti jelenségek, például az árvíz vagy a napfogyatkozás, stb.) az időbeli összehasonlítást azonban csak korlátozott mértékben teszik lehetővé, az adatsor messzemenő következtetések levonására csak hosszabb távon lesz alkalmas.

A MAGYAR TURISZTIKAI RÉGIÓK LEGJELENTŐSEBB² KÜLDŐPIACAI

Hazánk turisztikai régióinak legfontosabb küldőpiacait vizsgálva, megállapítható, hogy a vendégéjszakák alapján meghatározott lista első helyén, a Balaton régió kivételével, minden turisztikai régióban a magyar vendégek szerepelnek (1. táblázat). Nagyon jelentős különbségek tapasztalhatóak azonban a régiók között abban a tekintetben, hogy pontosan mekkora szerepet is játszik a belföldi forgalom: míg 2001-ben Budapesten a vendégéjszakák 15,5%-át, a Budapest-Közép-Dunavidék régióban pedig 21,2%-át generálták a hazai

vendégek, addig Észak-Magyarországon ugyanez a mutató 78,7% volt. A többi régió esetében a két előbbi érték között változik a belföldi vendégéjszakák részaránya, részben a turisztikai kínálat jellemzőinek, részben pedig annak függvényében, hogy küldőország szerint mennyire tekinthető diverzifikáltnak az egy-egy régióba irányuló kereslet. A Balaton régióban Magyarország mint küldőpiac csak a második helyen áll a vendégéjszakák 32,7%-ával, az első helyre a német vendégek kerültek, 45,2%-os mutatóval.

Amennyiben csak a beutazó forgalmat vizsgáljuk, megállapítható, hogy az egyes régiók külföldi vendégkörének összetétele jelentősen eltér egymástól. A német, osztrák és holland vendégek vendégéjszakák száma alapján számított részesedése a Balaton régióban például az országos átlagot messze meghaladja, míg az országosan viszonylag jelentősnek számító amerikai, olasz és angol piac részesedése e régióban nem számottevő. Az országos szinten kevésbé jelentős küldőpiacok közül a Balaton régió népszerűsége a dán vendégek körében viszont nagyobb, mint országosan 2001-ben.

A legtöbb vendég - Észak-Magyarország kivételével - minden régióba Németországból érkezik, a német piac súlya azonban régióként jelentős eltérést mutat. A Balaton régió a német vendégek körében igen kedvelt, a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák csaknem felét ez a piac adja. A német vendégek aránya a többi nyugat-magyarországi régióban is jelentős, Kelet-Magyarországon azonban kevésbé meghatározó. Ugyanez jellemző az osztrák piacra is: arányuk a Balatonnál és a Nyugat-Dunántúlon a legmagasabb, míg a Dunától keletre fekvő régiókban Ausztria mint küldőország csak Észak-Magyarországon került be az első öt küldőpiac közé. A hollandok Magyarországra elsősorban kikapcsolódni, pihenni érkeznek: ezt támasztja alá az a tény is, hogy arányuk a Közép-Dunántúl, a Balaton, a Dél-Dunántúl és az Észak-Magyarország régiókban magas, míg más régiókban Hollandia nem szerepel az öt legjelentősebb küldőpiac között. Az amerikai vendégek körében a Budapest-Közép-Dunavidék, ezen belül is Budapest a legkedveltebb. A vendégéjszakák száma alapján számított részesedés szerint e régió kívül azonban az USA csak a Dél-Dunántúlon szerepel az öt legjelentősebb küldőpiac között. Az olasz turisták aránya a Budapest-Közép-Dunavidék régió mellett, ahová elsősorban a kulturális értékek felfedezésére, megismerésére érkeznek, a Dél-Alföld régióban a legmagasabb, ahova magas arányban a vadászturizmus népszerűsége miatt látogatnak.

² A turisztikai régiók legfontosabb küldőpiacai a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák alapján kerülnek elemzésre, mert a Magyarországon legalább 24 órát tartózkodó turisták nemzetiség szerinti összetételéről csak ezen statisztika szolgáltat információt.

A Dunától nyugatra fekvő régiókhoz hasonlóan a kelet-magyarországi régiókban is megfigyelhető az, hogy az adott területhez közelebb eső országok alkotják a régiók legfontosabb küldőpiacait: a kelet-magyarországi régiókban ennek következtében Lengyelország, Szlovákia, Románia és Ukrajna is szerepelnek a legjelentősebb küldőpiacok között. A lengyel és szlovák beutazók aránya Észak-Magyarországon, az Észak-Alföldön és a Tisza-tónál a legmagasabb, ahová üdülni, kikapcsolódni érkeznek (gyógy- és termálfürdőink igen népszerűek körükben). A román vendégek elsősorban az országukhoz közel fekvő Dél-Alföld régióban jelentenek fontos küldőpiacot, csakúgy, mint az ukránok, akik az Észak-Alföld régióban vesznek igénybe legnagyobb arányban kereskedelmi szálláshelyet (1. táblázat).

1. táblázat

A turisztikai régiók legfontosabb küldőpiacai a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégéjszakák száma alapján, 2002

Régió	1. hely		2. hely		3. hely		4. hely		5. hely		1–5. hely aránya összesen (%)
	ország	%	ország	%	ország	%	ország	%	ország	%	
Balaton	Németország	42,0	Magyarország	35,5	Ausztria	5,8	Hollandia	4,1	Dánia	3,5	90,9
Budapest–Közép-Dunavidék	Magyarország	22,0	Németország	11,5	Olaszország	6,2	USA	6,1	Nagy-Britannia	5,7	51,5
ebből: Budapest	Magyarország	16,1	Németország	12,0	USA	6,8	Olaszország	6,7	Nagy-Britannia	6,3	47,9
Dél-Alföld	Magyarország	27,1	Németország	9,9	Románia	1,8	Ausztria	1,6	Olaszország	1,5	41,9
Dél-Dunántúl	Magyarország	69,4	Németország	18,1	Ausztria	2,4	Hollandia	1,0	Csehország	1,0	91,9
Észak-Alföld	Magyarország	58,1	Németország	21,5	Lengyelország	6,6	Ukrajna	2,0	Ausztria	1,3	89,5
Észak-Magyarország	Magyarország	81,9	Lengyelország	4,4	Németország	4,3	Hollandia	1,3	Csehország	0,9	92,8
Közép-Dunántúl	Magyarország	61,1	Németország	16,7	Hollandia	5,1	Románia	2,8	Ausztria	2,6	88,3
Nyugat-Dunántúl	Magyarország	51,7	Németország	23,2	Ausztria	11,2	Svájc	2,4	Olaszország	1,4	89,9
Tisza-tó	Magyarország	67,3	Németország	13,6	Lengyelország	4,7	Szlovákia	3,1	Hollandia	2,0	90,7
Ország összesen	Magyarország	43,8	Németország	21,8	Olaszország	2,4	Hollandia	2,4	USA	2,2	72,6

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Az egyes régiók vendégkörének összetétele az elmúlt években nem változott számottevően. Jellemző tendencia a hagyományosan jelentős küldőpiacok részesedésének csökkenése: a német vendégéjszakák aránya országos átlagban 1998-tól 2001-re 25,5%-ról 23,5%-re, az osztrákok által itt töltött éjszakáké 5,2%-ról 3,8%-ra csökkent. A németek és osztrákok által kereskedelmi szálláshelyeinken eltöltött vendégéjszakák aránya csaknem minden régióban csökkenést mutat. A holland, az amerikai és a lengyel küldőpiacra ugyancsak csökkenés, az olaszra növekedés volt jellemző a vizsgált három évben. Néhány, ma még volumenében kevésbé számottevő, de jelentős potenciállal rendelkező küldőpiac, mint például Belgium, Dánia, Spanyolország vagy Izrael esetében növekedés figyelhető meg.

A keleti piacok erősödését mutatja, hogy közülük egyre többen szerepelnek legfontosabb küldőországaink között, főként Magyarország keleti régiói esetében. A Tiszánál például a szlovákok részesedésének növekedése figyelemre méltó.